

Dit onderzoek (*Netherlands Mental Health Survey and Incidence Study*, NEMESIS) werd uitgevoerd in de jaren 1996-1999 en leverde een schat aan informatie op over het voorkomen van psychische stoornissen in de algemene bevolking.

Om deze gegevens meer toegankelijk te maken voor zorgverleners is het boekje *Psychische stoornissen in Nederland. Overzicht van de resultaten van NEMESIS* geschreven. De auteurs bespreken de belangrijkste resultaten van het onderzoek op een overzichtelijke en bondige manier.

In de inleiding gaan zij kort in op de belangrijkste doelstellingen van dit longitudinale onderzoek bij volwassenen. Vervolgens bespreken en becommentariëren zij de tien belangrijkste misverstanden over NEMESIS. Hoofdstuk 3 gaat in op de onderzoeksopzet: gedurende drie jaar drie metingen door middel van diagnostische interviews en vragenlijst-onderzoek (sociaaldemografische kenmerken, levensgebeurtenissen en kwetsbaarheidsfactoren). De volgende vijf hoofdstukjes gaan in op het vóórkomen en ontstaan van psychische stoornissen, de comorbiditeit en de gevolgen van psychische stoornissen en ten slotte de zorgbehoefte en het zorggebruik van mensen met psychische stoornissen. De onderzoekers vonden dat bijna één op de vier volwassen Nederlanders in de afgelopen twaalf maanden een psychische stoornis doormaakte. Daarnaast stelden ze risicogroepen en risico-indicatoren vast voor de ontwikkeling van psychische stoornissen. De kwaliteit van leven (psychisch, sociaal en lichamelijk functioneren) bleek evident en langdurig aangetast. Een groot deel van de mensen met psychische stoornissen weet de weg naar de geestelijke gezondheid niet te vinden. In het laatste hoofdstuk komt de relevantie van de gevonden resultaten voor het beleid en de praktijk aan bod. Niet ieder deelonderzoek wordt gedetailleerd besproken, maar door de literatuurverwijzingen zijn de deelonderzoeken eenvoudig terug te vinden en goed toegankelijk.

Door de impact van psychische klachten op de hedendaagse gezondheidszorg is het van belang dat zorgverleners op de

hoogte zijn van de resultaten van NEMESIS. Dit vlot leesbare boekje is dan ook een aanwinst in de boekenkast van iedere eerstelijnszorgverlener.

Tim olde Hartman

Ziek van vluchten

Grotenhuis R, redactie. *Van Pionieren tot verankeren, tien jaar gezondheidszorg voor vluchtelingen*. Utrecht: Stichting Pharos, 2003. 195 pagina's, € 21,50. ISBN 90-759-5536-7. Besteladres: Postbus 13318 3507 LH Utrecht, bestelnummer 9P2003.08.

Dertigduizend vluchtelingen wachten al langer dan drie jaar in een azc, waar afhankelijkheid, gebrek aan privacy en onzekerheid over de toekomst leiden tot identiteitsverlies en hospitalisering. Geen wonder dat zij met veel psychische problemen en lichamelijke klachten kampen, waarbij er een verband blijkt te bestaan tussen de duur van de asielprocedure en de hoeveelheid psychische klachten. De sterfte in de centra is 24% hoger dan onder Nederlanders.

Aandacht voor achtergrond, context en zingeving zijn bij uitstek taken van de huisarts, en bij vluchtelingen zelfs een voorwaarde voor optimale behandeling. Toch blijken er knelpunten te zijn in de huisartsenzorg voor vluchtelingen. Huisartsen vinden de zorg complex en tijdsintensief door communicatieproblemen en afwijkende ideeën over ziekte en behandeling. Ze zeggen onvoldoende te weten van traumatisering en ze constateren een gebrek aan verwijsmogelijkheden. Asielzoekers en ook vluchtelingen met een verblijfstatus blijken niet erg tevreden over de huisarts: ze voelen zich niet serieus genomen door 'dokter paracetamol'. Mogelijk komt dit door het gebrek aan continuïteit in persoonlijke zorg waardoor er geen vertrouwensband kan ontstaan of door de tussenpersoon van de begeleidingsfunctionaris waardoor de huisartsenzorg niet zo laagdrempelig is als voor andere patiënten.

Dit is een greep uit het boek dat verscheen ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van Pharos, het landelijke kenniscentrum vluchtelingen en gezondheid.

Het boek bevat vijf zeer leeswaardige bijdragen over de vreemdelingenwet en opvangprocedure, de gezondheid van en de psychologische en medische zorg voor vluchtelingen in Nederland. Enkele onderwerpen hebben een bredere reikwijdte, zoals de beschouwingen over transculturele zorg en over (de twijfels over) de universele geldigheid en toepasbaarheid van het – sinds de jaren tachtig explosief in aandacht gegroeide – begrip posttraumatische stressstoornis.

Vluchtelingen worden sinds tien jaar niet meer beschouwd als helden maar als profiteurs en het overheidsbeleid is meer gericht op terugdringing dan op bescherming van de vluchteling. In dit klimaat is de liefdevolle betrokkenheid van de schrijvers bij de vluchteling een verademing. Veel huisartsen kennen deze betrokkenheid ook en worstelen met een gevoel van machteloosheid bij het aanhoren van zoveel ongeluk en onrecht. Moge onderstaand citaat uit de bijdrage van David Ingleby hen een hart onder de riem steken: 'Deskundige objectiviteit impliceert geenszins dat men zich in maatschappelijke kwesties als naïeveling moet opstellen. Soms zijn hulpverleners en artsen de enige getuigen van de gevolgen van onrecht en onderdrukking. Zij hebben dan niet alleen de plicht om hun patiënten te helpen, maar ook om misstanden waarvan zij getuige zijn geweest, aan de kaak te stellen.'

Maria van den Muijsenbergh

Kanker in beeld

Holzenspies C, Taal J. *Kanker in beeld*. Wormer: Inmerc, 2003. 132 pagina's [gebonden], € 24,90. ISBN 90-7-1123-71-5.

Op het omslag staat een grillig geschilderd, donkerblauw werk met hierin een bruine structuur die uit vijf woeste tentakels bestaat. Het onheilspellende karakter van dit schilderwerk wordt geaccentueerd door het contrast van wat zwart en wit in het blauw. Op pagina 94 staat dat dit werk 'onbewust is geschilderd' door Ina Schellingerhout-Los (1944) met als toe-